

Geliş Tarihi:
22.06.2021
Kabul Tarihi:
08.09.2021
Yayımlanma Tarihi:
20.12.2021

Kaynakça Gösterimi: Ünsal, S. (2021). Öğretmenlik mesleğinin tanımı, önemi ve öğretmenlerin değişen rolleri üzerine nitel betimsel bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(42), 1481-1504. doi:10.46928/iticusbe.956111

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN TANIMI, ÖNEMİ VE ÖĞRETMENLERİN DEĞİŞEN ROLLERİ ÜZERİNE NİTEL BETİMSSEL BİR ARAŞTIRMA

Araştırma

Serkan Ünsal

Sorumlu Yazar (Correspondence)

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

serkan-unsal09@hotmail.com

Serkan Ünsal, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi eğitim bilimleri bölümü eğitim programları ve öğretimi anabilim dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Uzmanlık alanları içerisinde öğretmen yetiştirme, öğretmenlik mesleğinin toplumsal boyutu, eğitim sosyolojisi, program geliştirme ve eğitim felsefesi yer almaktadır. Yazarın yurt içi ve yurt dışı yayınlanmış makaleleri ve bir çok kitap bölümü bulunmaktadır.

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN TANIMI, ÖNEMİ VE ÖĞRETMENLERİN DEĞİŞEN ROLLERİ ÜZERİNE NİTEL BETİMSSEL BİR ARAŞTIRMA

Doç. Dr. Serkan Ünsal
serkan-unsal09@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Bu araştırmada öğretmenlik mesleğinin tanımı, önemi ve öğretmenlerin değişen rollerinin öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma nitel betimsel araştırma desenine göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu farklı okul kademelerinde değişik branşa ve deneyime sahip 14 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu anket formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini artırmak için bir dizi önlemler alınmıştır.

Bulgular: Araştırmada öğretmenler mesleklerine yönelik toplumsal, psikolojik, formasyon, duyuşsal, profesyonel ve eleştirel bir çok tanım getirmişlerdir. Bu tanımlar içerisinde en çok toplum temelli tanımlar yer almış; kültür aktarma, toplumsal etkileşim, toplumu şekillendirme kavramlarına vurgu yapılmıştır. Öğretmenler mesleklerinin öğrenci, toplum, eğitim sistemi ve devlet için önemli olduğunu düşünmüştür. Öğretmenler mesleğin öğrenciler için önemini; vizyon sağlama, mesleğe hazırlama, değişim başlatma, gelecek inşa etme, ilham kaynağı oluşturma, hayatı tanıma olarak açıklamışlardır. Öğretmenler mesleğin toplum için önemini bireyi toplumsal yaşama hazırlama ve toplumsal bilinç oluşturma, devlet için önemini öğrencilerde vatandaşlık bilinci oluşturma olarak ifade etmiştir.

Özgünlük: Bu araştırmadan elde edilecek verilerle 1973 yılında yer alan öğretmenlik mesleğinin tanımının, bilgi toplumunun, çok kültürlü yaşamın, dijital çağın özelliklerini, değişen aile yapısını, öğretmen ve öğrenci özelliklerini, göz önünde bulundurarak, öğretmenlerinde görüşlerini yansıtacak şekilde yeniden tanımlanmasına katkı sağlaması beklenmektedir

Anahtar Kelimeler: Meslek, Öğretmenlik Mesleği, Öğretmenliğin Önemi, Öğretmenlerin Rollerini

JEL Sınıflandırması: I20

ON THE DEFINITION AND IMPORTANCE OF TEACHING PROFESSION AND CHANGING ROLES OF TEACHERS; A QUALITATIVE DESCRIPTIVE RESEARCH

ABSTRACT

Purpose: In this study, it is aimed to determine the definition of the teaching profession, its importance and the changing roles of teachers according to teachers' views.

Method: The research was carried out according to the qualitative descriptive research design. The study group of the research consisted of 14 teachers with different branches and experiences at different school levels. The data of the research were collected using an open-ended questionnaire developed by the researcher. Content analysis was used in the analysis of the data. A number of measures were taken to increase the validity and reliability of the study.

Findings: In the research, teachers have introduced many social, psychological, formation, affective, professional and critical definitions for their profession. Among these definitions, most community-based definitions were included; The concepts of transferring culture, social interaction and shaping the society were emphasized. Teachers thought that their profession was important for students, society, education system and the state. Teachers; the importance of the profession for students; They explained it as providing a vision, preparing for the profession, initiating change, building a future, creating a source of inspiration, and getting to know life. Teachers expressed the importance of the profession for society as preparing the individual for social life and creating social awareness, and its importance for the state as creating citizenship awareness in students.

Originality: With the data to be obtained from this research, it is expected that the definition of the teaching profession in 1973 will contribute to the redefinition of the information society, multicultural life, digital age, changing family structure, teacher and student characteristics, and reflecting the views of teachers

Keywords: Profession, Teaching Profession, The Importance of Teaching, The Roles of Teachers

JEL Classification: I20

GİRİŞ

Meslek insanların ihtiyaçlarını karşılayarak, yaşamlarını devam ettirmesine katkıda bulunan, belli bilgi ve beceri gerektiren, ekonomik getirisi olan, işbölümüne dayalı uğraş alanı olarak tanımlanabilir. Meslek sosyal yaşamın gerekliliği sonucu ortaya çıkan, toplumdaki hizmetlerin yürütülmesindeki işbirliğinden veya iş paylaşımından doğan, belirli bir eğitim gerektiren, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutları olan uğraş alanıdır (Oktay, 1991; Ayas, 2009). Meslekler belirli bir tarihsel süreçte toplumsal durumlara, ekonomik koşullara ve ihtiyaçlara bağlı olarak ortaya çıkarlar. Öğretmenlik mesleği ise kadim bir uğraş alanı olmasına rağmen on dokuzuncu yüzyıldan itibaren birçok ülkede bir meslek olarak nitelendirilmeye başlanmıştır (Gönülaçar, 2016). On dokuzuncu yüzyılda öğretmenliğin meslek olarak ortaya çıkmasında sanayi devriminin etkisinin görüldüğü söylenebilir. Sanayi devrimi sonucu iş dünyasının ihtiyacı olan kalifiye elaman ihtiyacının karşılanması için kitlesel eğitime geçilmiştir. Kitlesel eğitim, okul sisteminin yaygınlaşmasına neden olmuştur. Okul sisteminin yaygınlaşması öğretmenliğin bir meslek olarak doğmasına dayanak oluşturmuştur. (Aslan, Aslan ve Cansever, 2012; Eskicumalı, 2004). Öğretmenliğin meslek olarak nitelendirilmesinde, bilimsel temelinin olması, uzmanlık bilgisine dayanması, formel bir eğitim içermesi, bir takım etik ilkelerinin bulunması, toplumun eğitim ve öğretime yönelik ihtiyaçlarını gidermesi gibi bir çok faktör sıralanmaktadır (Azar, 2011; Akyüz, 2012). Günümüzde öğretmenlik mesleği; sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutları olan alanında özel uzmanlık bilgisine ve bir takım mesleki yeterliliklere sahip olmayı gerektiren eğitimle ilgili bir uğraş alanı olarak tanımlanmaktadır (Şişman ve Acat, 2003). Resmi kaynaklara göre öğretmenlik mesleği “devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” (MEB, 1973) olarak tanımlanmıştır. Ayrıca literatürde öğretmenlik mesleğine yönelik birçok uzman ve akademisyenin tanımları bulunmaktadır.

Alkan’a göre (1998) öğretmenlik mesleği; akademik ve meslekî formasyon gerektiren özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan, sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip bir uğraş alanı, Ünal ve Ada’ ya göre (2001) alan bilgisi, genel kültür ve mesleki anlamda bilgi ve beceri gerektiren eğitim sisteminin farklı kademelerinde öğretme ve öğrenme sürecinin gerçekleşmesinden sorumlu bireylerin yaptığı meslek olarak tanımlanmaktadır. Şahin (2006) öğretmenliği düşük gelirli, sanat boyutu olan, kalabalık gruplarla çalışmayı gerektiren, profesyonel desteğin az olduğu, yoğun çalışma temposu olan, bir takım zorlukları olan bireye bazı ödüller sunan bir meslek olarak tanımlarken, Yazar (2015) öğretmenliği eğitim kurumlarında önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda öğretim etkinliklerini planlı ve programlı bir biçimde düzenleyerek yürüten alanında uzman kişilerin yaptığı meslek olarak tanımlamıştır. Bu tanımlar doğrultusunda öğretmenlik mesleği; birçok becerinin yanında, kişisel özellikler gerektiren, bireyi ve toplumu etkileme gücüne sahip, eğitim ve öğretim sürecinin planlanması ve uygulanmasında etkin rol üstlenen, sosyal, bilimsel, psikolojik ve kültürel yönü olan, öz veriye dayalı insan odaklı bir meslek olarak tanımlanabilir.

Öğretmenliğe yönelik farklı tanımlar incelendiğinde öğretmenliğin ve mesleği icra eden öğretmenlerin çeşitli açılardan önemine vurgu yapıldığı görülmektedir. Çünkü öğretmenler ideal insanı yetiştirmede dinamik ve stratejik değişken olmanın yanında eğitimin niteliğini belirlemede önemli bir unsurdur (Akcan ve Polat, 2016; Bozak, Özdemir ve Seraslan, 2016; Bozbayındır, 2019; Göker ve Gündüz, 2017; Hatipoğlu ve Kavas, 2016; İlğan ve Ceviz, 2019; Kozikoğlu ve Özcanlı, 2020). Ayrıca öğretmenler öğrencilerde istendik yönde davranış değişikliği sağlamada (Boudersa, 2016), sınıfları koşullara göre düzenleyerek öğretim programını uygulamada (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011), eğitimin genel ve özel amaçlarının gerçekleştirilmesinde (Ekinci, 2010), öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimini desteklemede (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Sezer, 2018), öğrenme-öğretme sürecinin planlanmasında ve uygulanmasında (Karadoğan, 2019; Şimşek ve Tuzluca 2015) temel aktördür.

Öğretmenlik mesleği bahsedilen öneminin dışında kültürel, sosyal, ekonomik, politik ve bireysel açıdan tüm toplumlarda çok önemli rol ve sorumlulukları olan bir meslektir (Bozbayındır, 2019). Buro ve sorumlulukları farklı başlıkta ele alan araştırmalar bulunmaktadır. Çeliköz (2003) öğretmenlerin rollerini, okul içinde ve dışında olmak üzere iki başlıkta ele almış, okul dışındaki rollerini; uzman, aydın ve aile ferdi olarak sıralarken, okul içindeki rollerini; meslektaş, amir-memur, model, lider, bilgi kaynağı, yargıç, anne-baba, rehber, sosyolog ve teknoloğ olarak sıralamıştır. Açıkgöz, (2016) öğretmenin rollerini sınıf içinde ve sınıf dışında olarak ikiye ayırmış, sınıf içindeki rollerini; öğrenmeyi kolaylaştırma, öğrenciyi geliştirme ve rehberlik olduğunu, sınıf dışındaki rollerini ise çevresindekileri geliştirme olarak belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin rollerini genel bir yaklaşımla ele alan araştırmalarda bulunmaktadır. Harden ve Crosby (2000) öğretmenlerin rollerini; bilgi sağlayıcı, rol model, kolaylaştırıcı, değerlendirici, planlayıcı, kaynak geliştirici olarak sıralarken, Harrison ve Killion, (2007) öğretim uzmanı, sınıf destekçisi, öğrenmeyi kolaylaştırıcı, veri koçu, mentor, değişim için katalizör, okul lideri olarak sıralamıştır.

Öğretmenlerin bahsedilen rollerinin dışındasınıfı öğretime uygun hale getirme, sınıf içinde öğrenmeyi kolaylaştırma, konunun yapısı ve öğrencinin hazırbulunuşluğuna uygun yöntemleri ve ders araç gereçlerini seçip kullanma (Açıkgöz, 2006; Cerit, 2008; Aslan, 2013; Yalçın-Wells, 2015) toplumsal gelişimi sağlamak için gerekli olan eğitilmiş insan gücünün yetiştirme (Özer ve Gelen 2008), devletin eğitim politikalarını uygulama (Can, 2019) bireyin potansiyelini açığa çıkarma (Güven, 2010), gibi önemli sorumlulukları bulunmaktadır.

Öğretmenlerin rol ve sorumlulukları; toplumsal yapıda, veli ve öğrenci profilindeki değişimlere, eğitim bilim alanında yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına, eğitim alanında gerçekleşen yasal düzenlemelere, uluslar arası gelişmelere, bilim ve teknolojideki ilerlemelere bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Bu değişikliğin sonucu olarak öğretmenlik mesleğininanımı, önemi, özellikleri ve rolleri üzerinde yeniden düşünme ve tartışma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyacın giderilmesinde bu araştırmadan ortaya çıkacak verilerin önemli katkıları olacağı düşünülmektedir.

Özyılmaz, (2013) öğretmenlik mesleğinin toplumda zaman içerisinde çeşitli nedenlerden dolayı cazibesini kaybettiğini, bunun tekrar kazanılması için öğretmenlik mesleğinin tanımının gözden geçirilmesi vurgu yapmaktadır. Bundan dolayı bu çalışmada öğretmenlerin mesleklerine yönelik getirmiş oldukları tanımların öğretmenlik mesleğinin toplum tarafından daha fazla ilgi görmesine ve önem atfedilmesine katkı sunması da beklenmektedir. Öğretmenlerin çağın getirdiği rol ve sorumlulukları yerine getirmeleri öncelikli olarak bu rol ve sorumlulukların ne olduğuna yönelik bir farkındalığa sahip olmalarına bağlıdır. Bu farkındalığın sağlanmasında bu çalışmanın verilerinin katkı sunması beklenmektedir. Ayrıca literatürde öğretmenlik mesleğinin tanımına yönelik alanın uzmanları tarafından birçok tanım yapılmasına rağmen, mesleği icra eden öğretmenler tarafından yapılan tanımlara rastlanmamıştır. Bu çalışmayla öğretmenlik mesleğinin tanımının daha güncel ve çağın getirdiği rol ve sorumlulukları içine alacak şekilde yapılması beklenmektedir. Bu çalışmadan elde edilecek verilerle 1973 yılında yer alan öğretmenlik mesleğinin tanımının, bilgi toplumunun, çok kültürlü yaşamın, dijital çağın özelliklerini, değişen aile yapısını, öğretmen ve öğrenci özelliklerini, göz önünde bulundurarak, öğretmenlerinde görüşlerini yansıtacak şekilde yeniden tanımlanmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Bu bağlamda çalışmada öğretmenlerin mesleklerini nasıl tanımladıkları, mesleğin önemine ve rollerine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır.

- 1.Öğretmenler, öğretmenlik mesleğini nasıl tanımlamaktadır?
- 2.Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin önemine yönelik görüşleri nelerdir?
- 3.Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin değişen rollerine yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Bu çalışma nitel araştırma modeline uygun şekilde yürütülmüştür. Çalışmanın deseni, katılımcıların öğretmenlik mesleğinin tanımı, önemi ve değişen rollerine ilişkin görüşlerini incelemek ve betimlemek amaçlandığından, nitel betimsel araştırma deseni olarak belirlenmiştir. Nitel betimsel araştırma deseni amacı bireylerin bir olay ya da olguya ilgili düşüncelerinin doğrudan basit bir şekilde tanımlanarak betimlemesini yapmaktır (Willis, Sullivan Bolyai, Knafl ve Cohen, 2016; Sandelowski, 2000, 2010). Nitel betimsel araştırma deseni fenomenoloji deseni gibi bireylerin deneyimlerini olguya nasıl dönüştürdüklerini keşfetme üzerine odaklanmaz (Patton, 2018) ve fenomenoloji çalışmalarına göre daha az yorumlayıcılık özelliğine sahiptir (Mutlu, 2020). Bu bilgiler ışığında çalışmanın deseni fenomenoloji yerine betimsel nitel araştırma olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Çalışmanın çalışma grubunu 14 gönüllü öğretmen oluşturmuştur. Çalışmada zengin ve farklı veri setine ulaşabilmek için maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda

katılımcıları seçerken farklı okul kademelerinde ve değişik branşlarda görev yapan öğretmenlerin seçilmesine çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna yönelik demografik bilgiler Tablo: 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin demografik özellikler

Öğretmenler	Çalışılan okul	Branş	Kıdem
Katılımcı 1	Orta Okul	Müzik	9
Katılımcı 2	Ortaokul	Matematik öğretmenliği	8 yıl
Katılımcı 3	İlk Okul	Okul öncesi	1
Katılımcı 4	Ortaokul	İngilizce öğretmeni	2 yıl
Katılımcı 5	Ortaokul	İngilizce	7 yıl
Katılımcı 6	Ortaokul	Okul öncesi	10. yıl
Katılımcı 7	İlk Okul	Sınıf Öğretmeni	15
Katılımcı 8	Ana okulu	Okul öncesi	6
Katılımcı 9	İlkokul	Psikolojik Danışma ve Rehberlik	1
Katılımcı 10	Ortaokul	Psikolojik Danışma ve Rehberlik	11
Katılımcı 11	Lise	Türk Dili ve Edebiyatı	20
Katılımcı 12	İlkokul	Psikolojik Danışma ve Rehberlik	16
Katılımcı 13	Lise	Tarih	14
Katılımcı 14	Lise	Psikolojik Danışma ve Rehberlik	5

Araştırmaya katılan 14 öğretmenin 6’sı ortaokulda 4’ü ilkokulda 3’ü lisede 1’de anaokulunda görev yapmaktadır. Öğretmenlerin mesleki deneyimleri 1 ile 20 yıl arasında değişmektedir. Öğretmenler, psikolojik danışma ve rehberlik, okul öncesi sınıf öğretmeni, İngilizce, matematik, tarih, müzik, Türk dili ve edebiyatı branşlarında görev yapmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi

Araştırmada verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan iki bölümden oluşan açık uçlu anket formu kullanılmıştır. Formun ilk bölümünde öğretmenlerin kişisel özelliklerini belirlemek için üç soru, ikinci bölümde öğretmenlik mesleğinin; tanımı, önemi ve değişen rollerine ilişkin görüşlerini belirlemek için üç soru sorulmuştur. Araştırmada açık uçlu anket formunun tercih edilmesinde; covid 19 salgını dolayısıyla görüşme koşullarının sağlanamaması, tanım içeren sorularda öğretmenlerin düşünebilmesi için belirli bir zaman aralığına ihtiyaç duyacaklarına yönelik duyarlılık etkili olmuştur.

Açık uçlu anket formu öğretmenlere dağıtılarak 7-10 günlük süre içerisinde toplanmıştır. Öğretmenlerin açık uçlu anket sorularına verdikleri yanıtlardan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli temalar ve kodlar çerçevesine bir araya getirme ve okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada da veriler ayrıntılı analiz sonucu kodlar, kodların birleştirilmesiyle temalar oluşturulmuş ve görselleştirilerek okuyucuya sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırmada, verilerin güvenilirlik ve geçerliğini sağlamaya yönelik Creswell, 2020;Merriam, 2013;Yıldırım ve Şimşek, 2011 önerileri doğrultusunda bir dizi önlemler alınmıştır. Öncelikli olarak araştırmacının çalıştığı üniversiteden araştırma için etik kurul onayı alınmıştır. Araştırmanın tüm aşaması, araştırma yöntemi, veri toplama araçlarının hazırlanması, uygulanma süreçleri, verilerin nasıl toplanıp, analiz edildikleri, ulaşılan sonuçlar detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerini açık ve tam bir şekilde yansıtabilmek amacıyla bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmanın verileri, bilgisayar ortamında dosyalanmış, istenildiği anda denetlenebilir hale getirilmiştir. Makalede okuyucunun anlayabileceği şekilde açık ve anlaşılır bir dil kullanmanın yanı sıra, bulgular tablolaştırılarak okuyucuların bulguları daha rahat okumaları sağlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kimlik bilgileri gizli tutulmuş her öğretmen için Ö1- Ö2- Ö3- Ö4- şeklinde kodlar verilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin öğretmenlere “öğretmenlik mesleğini nasıl tanımlarsınız?” sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplardan elde edilen bulguların analizi Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tanımlamaları

Tema	Kod	Katılımcı Tanımları
Toplum Temelli	Kültür aktarma	Ö2-Öğretmenlik mesleği: Bir bilgiyi, örfü, âdeti, ahlaki kuralları aktarma ve bunu yaparken de fedakârlıkta ve özveride sınır tanımayan kutsal bir meslektir.
	Toplumsal etkileşim	Ö4- Öğretmenlik mesleğini; toplumdaki etkilenen, toplumu etkileyen ve toplumu etkileme konusunda gizil bir sorumluluk atfedilen meslek şeklinde tanımlarım.
	Toplumu şekillendirme	Ö11- Öğretmen topluma yön veren, yol gösteren, toplumsal huzurun ve barışın sağlanmasında öncü olan, öğrencilerin sosyalleşmesini ve toplumla uyumunu sağlayan, toplumun kültürünü öğrencilere aktararak kültürün devamlılığını sağlayan ve toplumu şekillendiren şekilde tanımlarım.

Psikoloji Temelli	Öğrenci gelişimini destekleme	Ö13- Öğretmenlik; yüksek toplumsal sorumluluk içeren, geleceğin inşası için çalışan işçiler sınıfı olmasının yanı sıra okuryazarlığı profesyonel olarak kullanan ve her hali ile model olunan bir meslektir.
	Öğrenme ve öğretme sürecini yönetme	Ö14- Öğretmenlik mesleği: Toplumu eğitim ve öğretimle şekillendirmeye katkı sunan ve aynı zamanda toplumun da kendine katkı sunmasına fırsat veren meslek şeklinde tanımlarım. Ö14- Bireylerin gelişim ve öğrenme sürecine rehberlik eden kendini gerçekleştirmeleri yönünde onları destekleyen meslek şeklinde tanımlarım. Ö1-Öğretmenlik mesleği başka kişiye öğrenmeyi öğreten, öğreten kişinin(öğretmenin)hedefleri doğrultusunda ölçme değerlendirme, sınıf yönetimi, öğretim stratejileri gibi belirli donanımlara sahip, toplum mühendisliğidir. Ö14-Öğretmenlik mesleğini bireylere bilgiye ulaşma yolunu gösteren ve bu bilgiyi kullanmaları için deneyimler sunan, tüm bunları belirli bir program dâhilinde ve strateji, yöntem, tekniklerden faydalanarak gerçekleştiren meslek olarak tanımlarım.
Formasyon Temelli	Mesleki bilgi	Ö7- Belirli bir eğitim almayı gerektirmesinin yanı sıra; kişilerin genel kültür sahibi, iletişim becerilerine sahip, Türkçeyi doğru kullanabilen, empati kurabilen, anlayışlı, hoşgörülü, teşvik edici, yönlendirici, sempatik, adaletli ve saygılı olması beklenen bir meslektir.
	Fedakârlık	Ö4- Öğretmenliği zihninizde teneffüse izin vermeyen, sürekli düşünmenizi, okumanızı, empati yapmanızı, kabul etmenizi ve uyumlu olmanızı gerektiren bir gönül işi şeklinde tanımlarım. Ö6- Çocuklarımızı sürekli gelişmekte olan evrensel bilime ayak uydurmasını sağlayacak donanıma sahip, dinamizm içinde olan gelişen ve gelişmekte olan özveri, fedakârlık ve insan sevgisinin üst düzeyde olması gereken mesleğe öğretmenlik mesleği denebilir. Ö12- Öğretmenlik mesleğini tüm yıpranmasına rağmen yeni bir şeyler öğretme gayreti içerisinde kendisi yanarken etrafı aydınlatan bir meslek şeklinde tanımlarım. Öğretmenlik mesleğini bilimsellikten ziyade almış olduğu eğitim ve vicdani sorumluluğuna göre iş gören bir meslektir.
Duyuşsal Temelli	Empati yapma	Ö11- Öğretmen öğrencilerin hem duygularına, gönlüne, kalbine hem de aklına hitap edebildir. Farklı duygusal, zihinsel ve toplumsal yapıya sahip olan her bir öğrenci, veli, okul idaresi ve öğretmen arkadaşları ile empati kurabilir şeklinde tanımlarım.
Profesyonel temelli	Ücret karşılığı hizmet verme	Ö8. Belli bir alanda lisans eğitimini başarı ile tamamlamış, burada öğrendiği bilgileri gerek kamu/gerek özel sektör aracılığı ile ihtiyaç duyan bireylere ücret karşılığı pazarlayan ve kendisi ile beraber sorumlusu olduğu aile bireylerinin yaşasını/geçimini/ihtiyaçlarını bu yolla karşılayan bireylerin ortaya koyduğu hizmet dalı olarak tanımlayabiliriz.

Gelişim Temelli	Mesleki gelişim	Ö11- Hem müfredatın gereğini aktarabilme, müfredatı aktarırken aktif öğrenme yöntemlerini kullanabilme hem de çağının ve sonraki çağlara hazırladığı öğrencilerin çağının gerisinde kalmama adına kendini kişisel ve mesleki olarak geliştirebilme yeteneğine sahip olandır. Ö13-. Öğretmen, bilgiyi aktaran değil, aktarma süreçlerinde aktif rol alan, öğrenen ve kendini güncelleyen kişidir.
	Eleştirel odaklı	Değer yitimi

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin mesleklerine yönelik toplum, psikolojik, formasyon, duyuşsal, gelişim, profesyonel temelli tanımlar yaptıkları görülmektedir. En fazla tanımlar, kültür aktarma, toplumsal etkileşim, toplumu şekillendirme kodlarının yer aldığı toplum temeli temada yer almıştır. Öğretmenlik mesleğinin; duyuşsal temelli tanımlarında fedakarlık ve empati kodlarına, formasyon temelli tanımlarında, öğrenci gelişimini destekleme, öğrenme ve öğretme sürecini yönetme kodlarına, gelişim odaklı tanımlarında mesleki gelişim koduna, profesyonel temelli tanımında ise ücret karşılığı hizmet verme koduna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenler mesleklerine yönelik eleştirel temelli tanımda getirmişlerdir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin öğretmenlere “öğretmenlik mesleğinin önemine yönelik görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplardan elde edilen bulguların analizi Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Öğretmenlerin mesleklerin önemine yönelik görüşleri

Tema	Kodlar	Katılımcılar
Öğrenci açısından	Vizyon sağlama	Ö1, Ö13
	Mesleğe hazırlama	Ö3
	Öğrencilerin kendilerini keşfetmelerini sağlama	Ö4
	Öğrencide değişimi başlatma	Ö5
	Gelecek inşa etme	Ö7
	İlham kaynağı oluşturma	Ö10
	Hayatı tanımasını sağlama	Ö12
Eğitim açısından	Eğitim ve öğretimi gerçekleştirme	Ö1, Ö7
Devlet açısından	Vatandaşlık bilinci oluşturma	Ö4, Ö10
Toplum açısından	Bireyi toplumsal yaşama hazırlama	Ö5, Ö6, Ö9
	Toplumsal bilinç oluşturma	Ö10

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin mesleklerinin önemine yönelik görüşlerinden öğrenci, eğitim, devlet ve toplum olmak üzere dört tema altında on bir kod oluşturulmuştur. Katılımcılar öğretmenlik mesleğinin öğrenci açısından önemini; vizyon sağlama (Ö1, Ö13), mesleğe hazırlama (Ö3), öğrencilerin kendilerini keşfetmelerini sağlama (Ö4), öğrencide değişimi başlatma (Ö5), gelecek inşa etme (Ö7), ilham kaynağı oluşturma (Ö10), hayatı tanımasını sağlama (Ö12), eğitim açısından önemini eğitim ve öğretimi gerçekleştirme (Ö1, Ö7) olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca katılımcılar devlet açısından öğretmenliğin önemini; vatandaşlık bilinci oluşturma (Ö4, Ö10); toplum açısından önemi bireyi toplumsal yaşama hazırlama (Ö5, Ö6, Ö9) ve toplumsal bilinç oluşturma (Ö10) şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlik mesleğinin öğrenci açısından önemini, mesleğin öğrenciye vizyon sağladığı biçiminde belirten Ö1 bu görüşünü “*Öğrenciye sorgulamayı ve öğrenmeyi öğreten, öğrencilerin kendilerini tanımalarını sağlayan, öğrencilere farklı bakış açıları kazandırıp ufuklarını genişleten bir öneme sahiptir.*” şeklinde ifade ederken bu konuya ilişkin Ö13 “*Öğrencide yeni ufuklar açmada, yollar göstermede, öğrencinin kendini tanıma süreçlerinde etkisi oldukça yüksektir.*” biçiminde belirtmiştir. Öğretmenliğin öğrencileri mesleğe hazırlama açısından önemli olduğunu dile getiren Ö3 bu düşüncesini “*Benim yetiştireceğim bir sınıf dolusu öğrenci ilerde büyüyerek çeşitli noktalara ve konumlara gelecekler. Onların bu konumlara gelerek çevrelerinde söz sahibi olması, insan ilişkileri, mesleğini layığıyla yapma ancak aldıkları eğitimle ilişkili...*” şeklinde açıklamıştır. Ö4 öğretmenlerin, öğrencilerin kendilerini keşfetmelerini sağlamada önemli olduğunu “*Toplumları oluşturan bireylerin her biri onlarca öğretmenin sınıfında öğrenci olarak oturur. Öğretmen bu sıralardaki öğrencileri etkiler, fark yaratır ve ailesi dışında kan bağı olmadan da birilerinin onun iyiliğini istediğini hissettirir çocuğa. Farkında olmadan ya da olarak öğrencilerin kendilerini keşfetmelerini sağlar. Bu keşif ilerde bir doktorun yetişmesine kapı açabilir....*” sözleriyle ifade etmiştir. Ö5 öğretmenin öğrencide değişimi başlatmada önemli olduğunu düşünmektedir ve bu düşüncesini “*... sevdiği öğretmenin dersine çalışıp, çok başarılı seviyesine gelen öğrenciler gözlemledim. Böyle bir şeyi anne-babalar pahalı hediyeler ile bile sağlayamazken öğretmenin küçücük bir ilgisi öğrencinin hayatında büyük değişimlere sebep olabilmektedir. Benzer şekilde davranış bozukluğu gösteren öğrenciler, okulda sırf sevdiği öğretmen istediği için istedik davranışlar sergilemeye başlayabilmektedir.*” sözleriyle vurgulamıştır. Öğretmenin, öğrencinin geleceğini inşa ettiğini söyleyen Ö7 bu düşüncesini “*Öğretmenlik öğrenci için onların hayatına yön verecek, şekillendirecek kadar kıymetlidir.*” şeklinde ifade ederken Ö12 öğretmenin öğrenci açısından önemini onların hayatı tanımasını sağlamak olduğunu düşünmektedir ve bunu “*Bireyin hayatı bütünlüklü bir şekilde tanınması, anlaması, anlamlandırması için öğretmenlik kilit...*” sözleriyle dile getirmiştir.

Öğretmenin eğitim ve öğretimi gerçekleştirme açısından önemini Ö7 “*Eğitim öğretim faaliyetlerinin başrolü öğretmendir. Planlar ve programlar öğretmenlerin uyguladığı kadarıyla geçerlidir. Eğitim ve öğretim hedeflerine ulaşılabilir.*” şeklinde ifade ederek vurgulamıştır. Ö4 ve

Ö10 öğretmenin devlet açısından önemini vatandaşlık bilinci oluşturması olduğunu belirtmişler ve bu düşüncelerini: Ö4 “*Öğretmen, vatandaşlık kurallarını bilen öğrenciler yetiştirir. Bireysel olarak hayat standartları konusunda olumlu adımlar atacak öğrenciler yetiştiren öğretmen vergisini düzenli ödeyen, güvenilir ve yaşadığı ülkeyi seven vatandaşı da yetiştirir.*” Ö10 “*Toplumdaki suç oranlarını azaltması ve devletin işleyiş şeklini ve devletin istediği bir bireyi yıllar boyunca oluşturmasına yardım etmesi.*” Şeklindeki görüşleriyle dile getirmişlerdir. Öğretmenler mesleklerinin toplum açısından da önemli olduğunu ve bu önemin de en çok bireyi toplumsal yaşama hazırlama yönünde olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşünü Ö9 “*Öğretmen birey için bir anıdan fazlası olmuştur artık ona yollar seçmesine yardımcı olan, yeni şeyler öğreten ve hayata hazırlayan kişi haline gelmiştir. Böylelikle bireyi topluma kazandırır ve toplumun temelini flizlendirir.*” şeklinde ifade ederken öğretmenin toplumsal bilinç oluşturma konusunda da önemli olduğunu Ö10 “*Toplum için önemi bireyi topluma uyum sağlamasına ve ortak toplumsal bilinci oluşturmasına yardım etmesi.*” şeklindeki sözleriyle belirtmişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin öğretmenlere “değişen öğretmenlik rollerine yönelik görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplardan elde edilen bulguların analizi Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin, değişen rollerine yönelik görüşleri

Tema	Kodlar	Katılımcılar
Öğretmenin rolleri	Merkezi Sınavlara hazırlama	Ö5, Ö8, Ö9, Ö11
	Öğrenmeyi öğretme	Ö1, Ö3, Ö7
	Değişimi yönetme	Ö6, Ö9
	Ebeveyn olma	Ö12, Ö13
	Kendini yenileme	Ö1
	Teknolojik okuryazar olma	Ö1
	Rehber olma	Ö2
	Öğrenmeyi sağlama	Ö4
	Tiyatrocu olma	Ö11
	Organizatör olma	Ö11
	Psikolog olma	Ö11
	Bakıcılık yapma	Ö12
	Ödev verme	Ö12
	Süpermen olma	Ö12
	Destekleyici olma	Ö14

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin değişen rollerine ilişkin görüşlerinden hareketle on beş kod oluşturulmuştur. Bu kodlar; merkezi sınavlara hazırlama (Ö5, Ö8, Ö9, Ö11), öğrenmeyi öğretme (Ö1, Ö3, Ö7), değişimi yönetme (Ö6, Ö9), ebeveyn olma (Ö12, Ö13), kendini yenileme (Ö1), teknolojik okuryazar olma (Ö1), rehber olma (Ö2), öğrenmeyi sağlama (Ö4), tiyatrocunun olma (Ö11), organizatör olma (Ö11), psikolog olma (Ö11), bakıcılık yapma (Ö12), ödev verme (Ö12), süpermen olma (Ö12), destekleyici olma (Ö14) şeklindedir.

Öğretmenin rolünün öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamak olduğunu ifade eden Ö5, bu görüşünü “*Öğretmenin öğrencinin davranışına müdahale edebilme, gerektiğinde ceza verme yetkisi tamamen alınmıştır, çünkü herkesin çocuğu çok zeki, çok akıllı, ama biraz dikkati dağınık! Bi de çalışmıyor, çalışsa çocuk süper! Bu hale gelmemiz, eğitimle ilgisi olan herkesin merkezi sınavlara gerektiğinden fazla ilgi göstermesinden kaynaklanıyor. Bu sene sınav senemiz, misafir kabul etmiyoruz, çocuk ders çalışıyor! Çevremizde duyuyoruz. Öğretmenin önemi, itibarı bilgisini ne kadar iyi aktarırsa, diğer bir deyişle çocuğa sınavda ne kadar fazla net yaptırırsa, doğru orantılı olarak artıyor veya azalıyor. Yani işimiz de gücümüz de sınav*” şeklinde açıklamıştır. Yine merkezi sınava hazırlama rolüne ilişkin Ö8 “*Eğitim-Öğretim yerine sadece sınavlara hazırlayan öğretim uzmanı olması beklenmektedir. Yine gerek yazılı/görsel/online kaynaklarda çok fazla alternatifi olduğu için öğretimde sınava hazırlanmada iyi ise iyi burada istenen başarıya ulaşamadı ise başarısız olarak nitelenmektedir.*” şeklinde belirtmişlerdir. Öğretmenin rolünün öğrenmeyi öğretme olduğunu vurgulayan Ö1, bu görüşünü “*Değişen toplumsal koşullar sonucunda öğretmenler bilgiyi doğrudan öğrenciye yüklemek yerine onları öğrenmeye, düşünmeye, sorgulamaya yönlendirmekte ve dolayısıyla bilgiyi bulmada rehber konumundadır.*” biçiminde ifade ederken Ö7 ise “*Değişen toplumsal koşullarla birlikte bilgiyi aktaran rolünden bilgiye ulaşmada rehber konumuma geçmiştir.*” biçiminde dile getirmişlerdir. Ö1 öğretmenin kendini yenileme rolü hakkında “*Küreselleşme sebebiyle sürekli kendini güncellemek zorunda olan öğretmen, kendini tekrardan kaçınan, bugün düne göre daha çok şey bilen ya da öğrenmeye ve öğretmeye açık hale gelmiştir.*” derken teknolojik okuryazar olma rolü hakkında ise “*Bilişim teknolojilerinin hayatımızın her alanına girmesiyle öğretmen de bu gelişimden payını almış, ders materyallerinde farklı kaynaklar arama yoluna girmiş, eğitim öğretimde teknolojiyi kullanmayı öğrenmiştir.*” demiştir. Katılımcılar, diğer rollerle ilgili görüşlerini şu ifadelerle dile getirmişlerdir: Rehber olma Ö2 “*Daha çok yönlendirme ve rehber olma özelliği aynı zamanda ahlaki değerleri aktarmadaki özellikleri daha çok ön plandadır. Çünkü bilgiye ulaşmak artık zor değil hatta çok fazla bilgi var yani bilgi kirliliği fazla. Bu yüzden rehberlik ve yönlendirme özelliği daha fazla ön plana çıkmaktadır.*” Tiyatrocunun Ö11 “*Öğrencilerin aklına ve gönlüne hitap edebilmek adına iyi bir tiyatrocunun.*” Organizatör Ö11 “*Ders dışı ve sosyal etkinlikleri tanzim eden iyi bir organizatör.*” Psikolog Ö11 “*Öğrencilerin okul içinden ya da dışından getirdiği bin bir türlü problem ile ilgilenebilmek adına iyi bir psikolog.*” Bakıcılık Ö12 “*Bakıcılık rolü, anne babanın çalışmasından dolayı.*” Ödev verme Ö12 “*Öğretmenlerin değişen koşullara göre sürekli ödev veren rolü olduğunu söyleyebilirim.*” Süpermen Ö12 “*Süpermen rolü, tüm ihtiyaçlara cevap verebilecek insan olarak*

görülmesi.” Destekleyicilik Ö14 “Öğretmenliğin geleneksel rolü yani öğretim ikinci planda kalmaktadır. İlk sıraya öğrenciyi fark etme, anlama ve onun bireysel, sosyal gelişimine katkı sunmak rolü yerleşmiştir. Öğrencilerin güçlü yönlerini fark etmesine, kendini daha iyi ifade etmesine, kendi öğrenmelerini düzenleyebilmesine rehberlik etmek öğretmenliğin en önemli rolü haline gelmiştir.”

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma öğretmenlerin mesleklerini nasıl tanımladıkları, mesleğin önemine ve mesleğin değişen rollerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada öğretmenler mesleklerine yönelik toplumsal, psikolojik, formasyon, duyuşsal, profesyonel, gelişimsel ve eleştirel temelli bir çok tanım getirmişlerdir. Toplum temelli öğretmenlik mesleğinin tanımı; kültür aktarma, toplumsal etkileşim, toplumu şekillendirme kavramlarına vurgu yapılarak yapılmıştır. Bu tanımların yapılmasında öğretmenlik mesleğinin insan odaklı, toplumsal yönü fazla olan bir meslek olarak algılanmasının etkisi olabildiği gibi mesleğin özelliğinden de kaynaklanabilir. Çünkü öğretmenlik mesleği diğer meslek gruplarından farklı olarak kültürü temsil etmekte ve kültürü aktarmakta (Demir ve Köse, 2016), kısa ve uzun vadede bireysel/toplumsal değişime ve dönüşüme öncülük etmekte (Çetin, 2017; Karataş, 2020), toplumların ilerleyip gelişmesinde (Seferoğlu, 2004), başat aktör olmaktadır. Ayrıca geçmişten günümüze öğretmene toplumun mimarı, medeniyetin kurucusu, toplumsal aktör vs. gibi yüklenen misyon ve sorumluluklarda öğretmenlerin daha fazla toplumsal temelli tanımlar yapmasına neden olmuş olabilir. Nitekim öğretmenlerde kendilerini toplumun geleceğine şekil veren bir konumda görmektedir (Akcan ve Polat, 2016: 294). Toplum temelli öğretmenlik mesleğinin tanımlarının varlığı aynı zamanda öğretmenlerin toplumsal sorumluluklarının da farkında olduğu şeklinde yorumlanabilir. Çünkü öğretmenler, öğrencileri şekillendirirken aynı zamanda toplumuda şekillendirmektedir (Erzen ve Epçaçan, 2018).

Öğretmenlik mesleğinin toplumsal yönünün olması mesleğin toplum tarafından nasıl algılandığı sorusunun da sorulmasına neden olmuştur. Bu sorunun cevabı için öğretmenlik mesleğinin statüsü, imajı, saygınlığı itibarı gibi konulara yönelik ulusal ve uluslararası literatürde bir çok araştırma yapılmıştır (Atmaca: 2020; Aydın, Canavar ve Akkın, 2018; Aydın, Demir, ve Erdemli, 2015; Bozbayındır, 2019; Hargreaves, 2009; Hoyle, 2001; Smak ve Walzcak; 2017, Ünsal, ve Bağçeci, 2016; Ünsal, 2018; Özdemir ve Orhan 2019).

Literatür de bu araştırmanın sonucuna benzer şekilde toplumsal etkileşim temelli tanımlar da bulunmaktadır. Şişman (1999) , öğretmenlik mesleğini diğer meslek gruplarından farklı olarak geniş insan kesimi ile etkileşim içinde yerine getirilen bir meslek olarak tanımlamaktadır.

Araştırmada eleştirel temelli öğretmenlik tanımında ulaşılmıştır. Tanımda öğretmenlik mesleğinin neoliberalizmin ve sınav merkezli eğitim anlayışının öğretmenlerde değer yitimine neden olduğuna vurgu yapılmıştır. Yıldız’a (2014) göre eğitimde uygulanan piyasa endeksli eğitim öğretmenin rolünü sınava hazırlayan teknisyene indirgemekte, ayrıca öğretmeni hesap verilebilirlik adına her gelenin

ezdiği paspasa” ya da “her önüne gelenin söz söyleme hakkının olduğu (Yıldız ve Ünlü, 2013) bir kişiye dönüştürmektedir. Bu dönüşüm öğretmenlerin kendi mesleklerini değersizlik ve önemsizlik üzerine tanımlamasına neden olmuş olabilir.

Araştırmada öğretim ve öğrenme sürecine vurgu yapan tanımlara da ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucuna benzerlik gösteren birçok tanım bulunmaktadır. Yaşar (2008) öğretmeni belirlenen amaçları öğrencilere kazandırmak için programları uygulayan, anlamlı ve kalıcı öğrenmeler için çeşitli yöntem ve teknikler kullanan, hazırladığı araç ve gereçlerle öğrencileri öğrenme sürecine katan ve yaptığı çalışmaları değerlendiren ve izleyen kişi olarak tanımlamıştır. Ada ve Küçükali (2009), öğretmeni bir öğretim ögesi olarak öğrencilerin öğrenme deneyimlerini düzenlemek için farklı yöntem ve teknik kullanan, öğrencilerin öğrenme sürecine katılmalarına rehberlik eden ve istenilen davranışların değerlendirmesini yapandır şeklinde tanımlarken Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen (2007), ise öğrencilerin öğrenme yaşantılarına kılavuzluk etmek amacıyla resmi ya da özel bir eğitim kurumunda görevlendirilmiş kişi olarak tanımlamıştır. Bu araştırmada da öğretmenliğin öğretim ve öğrenme süreci tanımlanmasında öğretmenlik mesleğinin hareket noktasının “öğretim” kavramı (Özer ve Gelen, 2008) olmasından kaynaklanabilir.

Araştırmada öğretmenlik mesleğinin öğrenci, toplum, devlet ve eğitim açısından önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucuna benzer şekilde Özden (2002), öğretmenlik mesleğinin toplumdaki huzur ve barışın sağlanmasında, ülkenin kalkınmasında, bireyin toplumsal hayata hazırlanmasında ve nitelikli insan gücü yetiştirilmesinde oldukça önemli olduğunu belirtmiştir. Demir ve Köse’de (2016) öğretmenliğin hem çocuk hem ebeveyn hem de toplum açısından önemli bir yere sahip olduğunu belirtmektedir. Bu önem Cerit’e (2008) göre öğretmenlerin toplumu şekillendirmelerinden ve bireyleri toplumun üyesi olarak yetiştirmelerinden kaynaklanmaktadır. Araştırmada öğretmenlik mesleğinin; öğrencilere vizyon sağlama, mesleğe hazırlama, kendilerini keşfetmelerini sağlama, değişimi başlatma, gelecek inşa etme, ilham kaynağı oluşturma, hayatı tanımlarını sağlama olmak üzere bir çok katkısından dolayı öğrenciler açısından önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada öğretmenlik mesleğinin toplumsal açıdan öneminin; bireyi toplumsal yaşama hazırlama ve toplumsal bilinç oluşturma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bireyi toplumsal yaşama hazırlamada öğretmenliğe atfedilen önem eğitimin geçmişten günümüze ve gelecekte de önemli işlevleri arasında yer alan toplumsal işlevlerinden kaynaklanabilir. Toplumsal işlevlerinin başında biyolojik bir varlık olan bireyin, üyesi olduğu toplumun ilişki biçimini, davranış kalıplarını, inancını, değer yargılarını, öğrenerek sosyal bir varlık hâline (Ünsal ve Korkmaz, 2018) getirilme süreci olarak tanımlanan sosyalleşme yer almaktadır. Bu süreçte öğretmenler toplumsal değerleri, öğretim programları ve örtük program aracılığıyla öğrencilere kazandırarak onları toplumsal yaşama hazırlamaktadır. Ayrıca öğretmenler rol model olarak, öğrencilerin kişiliğinin ve değerler dünyasının şekillenmesini etkileyerek de (Demir ve Köse, 2016), öğrencileri toplumsal yaşama hazırlayabilmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin merkezi sınavlara hazırlama, öğrenmeyi öğretme, değişimi yönetme, ebeveynlik, kendini yenileme, teknolojik okuryazar olma, rehberlik, öğrenmeyi sağlama, tiyatroculuk, organizatörlük, destekleyicilik, psikologluk, bakıcılık, ödev verme, süpermenlik gibi birçok rollerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu roller göz önünde bulundurulduğunda Can'ın (2019) da vurguladığı gibi öğretmenlik diğer meslek grupları içinde kendisinden en çok rol ve sorumluluk üstlenmesi beklenen meslektir. Bu rollerin bir kısmı süpermenlik gibi gerçeklikten uzak öğretmenin gerçekleştirmesi neredeyse imkânsız roller olabildiği gibi teknolojinin eğitimde daha yaygın bir şekilde kullanılmasıyla ortaya çıkan ve öğretmenin 21. yüzyıldaki önemli rolleri içerisinde yer alan teknolojik okuryazarlık gibi gerçekçi ve yerine getirilebilir roller de bulunabilmektedir. Öğretmenlerin rollerinde çok fazla çeşitliliğin olması öğretmenliğin sanat mı bilim mi tartışmasına farklı açıdan yaklaşarak öğretmenliğin hem sanat hem de bilim olduğunu savunanları doğrular niteliktedir. Çünkü bu rollerden tiyatroculuk, sanatçılığı gerektirirken psikologluk, rehberlik, öğrenmeyi öğretme gibi roller ancak bilimsel bir formasyonla yerine getirilebilir. Bu araştırmaya göre öğretmenlerin rolleri içerisinde merkezi sınavlara hazırlamak rolü bulunmaktadır. Merkezi sınavlar Türk eğitim sisteminde veliler ve öğrenciler tarafından oldukça fazla önem atfedilen sınavlardır (Çetin ve Ünsal; 2019). Atfedilen bu önem öğretmenlerin öğrencilerini sınavlara hazırlama şeklinde bir rolünün ortaya çıkmasını sağlamıştır. Merkezi sınavlarda öğrencilerin gösterdikleri başarılar öğretmenin saygınlığını, başarısını, imajını ve yeterliğini belirleyen önemli bir kriter haline gelmiştir (Buyruk, 2014 Keskin, 2012; Özdemir, 2008). Bu durum öğretmenlerin öğrencilerini merkezi sınavlara hazırlamak şeklinde bir rolünün de ortaya çıkmasını sağlamış olabilir. Araştırmada öğretmenlerin rolleri içerisinde bakıcılık rolünün de olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin bakıcılık rolünün ortaya çıkmasında; kadının iş hayatına atılması, tam gün eğitim, kent ve metropol hayatının getirdiği yaşam biçimi ve velilerin eğitime yükledikleri farklı anlamlardan kaynaklanmış olabilir. Araştırmanın bu sonucunu Hattingh ve Kock'un (2008) araştırma sonucu desteklemektedir. Araştırmada öğretmenlerin rehberlik, kendini yenileme rolleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucu Çakmak'ın (2011) araştırma sonucu desteklemektedir. Öğretmenlerin kendini yenileme rolü mesleki gelişimin bir parçası olarak düşünülebilir. Öğretmenlerin kendini yenileyerek mesleki gelişimlerini sağlamaları eğitimin niteliğinin artmasına (Can, 2017; Eroğlu ve Özbek, 2018), öğrencilerin, öğrenci velilerinin, okul yöneticilerinin diğer meslektaşlarının gelişimine, öğretmenin aile çevresine de katkı sağlayacaktır (Odabaşı, 2008).

Öğretmenlerin kendini yenileme rolünü yerine getirmesi, diğer rollerini de yerine getirmesine katkı sağlayacaktır. Burada vurgulanması gereken konu öğretmenlerin değişen rollerinin aslında birbirleriyle ilişkili ve birbirini tamamlayan şeklinde olduğudur. Öğretmenlerin değişimi yönetme bilmesi için kendini yenilemesine; ebeveynlik rolü için ise psikologluk rolünü yerine getirmesi gerektiği söylenebilir.

Araştırmada öğretmenlerin teknolojiyi etkin bir şekilde kullanma rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun çıkmasında 2010 yılından itibaren Fatih Projesi, daha sonraki süreçlerde teknolojinin

eğitime entegrasyonuna y6nelik alışmalar (Dinçer, şenkal ve Sezgin, 2013), teknolojiye erişimin kolaylaşması (Sezgin, Erdoğan ve Erdoğan; 2017) ve k6resel salgınlarla beraber uzaktan eğitimin yaygın şekilde kullanılması 6đretmenin teknolojiye etkin kullanma rol6n6 6stenmesine neden olmuş olabilir. Teknolojiye etkin kullanmak sadece bilgisayar kullanmayı değil (Atalay ve Anag6n, 2014), bilgi ve iletişim teknolojilerini (BİT) 6đrenme ve 6đretme aracı olarak etkili bir şekilde kullanabilmeyi (Chai ve Lim, 2011; Martinovic ve Zhang, 2012) gerektirir. Ayrıca 21. yy.'da 6đretmenlerin, g6n6m6z 6đrencileriyle bağlantı kurmak için BİT kullanma ve uygulama becerilerini edinmesi gerekmektedir (Uche, vd., 2016). 21. y6zyılda çağın gerektirdiği teknolojiye kullanamayan ve yeni gelişmelere, teknolojilere ve fikirlere uyum sağlayamayan 6đretmenlerin geleceğin mimarı olacak bireyleri yetiştirme pek olası g6r6nmemektedir (Bahadır, Certel ve Topuz 2019).

6đretmenlerin rolleri içerisinde değişimi y6netme rolleri bulunmaktadır.etin ve G6l'de (2018) 6đretmenlerin değişim s6recindeki rollerini; değişim karşısında eğitimin gerekli işlevlerini yerine getirebilmesi için liderlik yapma, değişimin getirdiği tehditleri bertaraf etmek için 6đrencilere yardımcı olma, değişimin getirdiği fırsatları değerlendirebilmesi için 6đrencilere rol model olma, toplumsal değişim ve d6n6ř6m6 sağlamada akt6r olma şeklinde sıralamıştır. 6đretmenlerin değişimi y6netme rolleri 6đretmenlerin mesleklerini başarılı bir şekilde yapmalarının yanısırna 6đrencilerin de değişimin etkisinin ve hızının çok hızlı olduğu ağada uyum sağlamalarına da katkı sağlayacağı s6ylenebilir.

Araştırmada 6đretmenlerin ev 6devi verme rolleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Resmi belgelerde ev 6devlerinin ilkokulların 1, 2 ve 3. sınıflarında kaldırılmasına 4. ve 5. sınıflarda ise g6nl6k bir saate indirilmesine (Resm6 Gazete, 23 Ekim 1989), ev 6devlerinin, sınıf 6đretmenlerinin g6revleri arasında bulunmamasına rağmen (Resmi Gazete, 26 Temmuz 2014) bu araştırmada 6đretmenlerin ev 6devi verme rol6n6n çıkmasının bir çok nedeni olabilir. Bu nedenler içerisinde 6devlerin 6đrencilere bir takım bilgi ve beceri kazandırma ve bunların kalıcılığını sağlama, sonraki ders için hazır olmayı sağlama (Akbaba ve T6zemen; 2015), kalabalık sınıflarda 6đrenme s6relerine etkin katılımın sağlanmaması nedeniyle ortaya çıkan 6đrenme eksiklerinin tamamlaması için fırsat sunması (G6nd6z, 2005) 6đrenci, 6đretmen ve aile arasında 6nemli bir bağ oluşturarak ebeveynin okuldaki çalışmaları tanınmasına, çocuğun 6đrenmesini yakından izleme ve destekleme fırsatı vermesi (G6neş, 2014) şeklinde ki faydalarına 6đretmenlerinde inanmaları olabilir.

Ayrıca velilerin 6đrencilerinin akademik gelişimlerini ve 6đretim s6recinde g6sterdikleri çabayı g6rmelerini sağlaması (Walberg, Paschal ve Weinstein, 1985) d6zenli ve makul oranda 6dev veren 6đretmenlerin diğer 6đretmenlere g6re daha başarılı g6r6lmesi (Hallam, 2004) velilerin ev 6devi verilmesine olumlu yaklaşmaları (Turan 6zpolat, Karakoç, ve Kara, 2017) 6đretmenlerin ev 6devi vermeyi rolleri arasında g6rmesinin diğer nedeni olabilir. 6đretmenin 6dev vermeye ilgili rollerini G6neş (2014), sınıfta 6dev sistemi oluşturma, 6đrencileri g6d6leme, 6đrencinin 6đrenme ihtiyaçlarını belirleme, 6devleri izleme, velileri bilgilendirme şeklinde sıralamıştır.

Araştırmanın sonuçları ışığında öğretmenlik; toplumu şekillendiren, kültürü aktaran, öğrenci gelişimini destekleyen, öğretme ve öğrenme sürecini yöneten, mesleki bilgi gerektiren, fedakarlık ve empati gibi duyuşsal boyutu olan, mesleki gelişimin kaçınılmaz olduğu ücret karşılığı yapılan profesyonel bir meslek olarak tanımlanabilir. Ayrıca öğretmenlik mesleğinin toplum, öğrenci, devlet ve eğitim sistemi açısından önemli olduğu, bu önem doğrultusunda birçok rollere sahip olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin rollerini yerine getirebilmesi için birçok niteliğe, yeterliliğe ve becerilere sahip olması gerektiği belirtilebilir. Bu açıdan öğretmen yetiştirme nin önemi bir kez daha anlaşılmalı (Demir ve Köse; 2016) öğretmen yetiştiren kurumlarında öğrencilerini değışen rollere göre yetiştirmesi sağlanmalıdır (Çakmak,2011). Bu araştırma öğretmenlerin değışen rolleri belirlenmeye çalışılmıştır, başkaca çalışmalarda branş bazında öğretmen rolleri üzerine araştırmalar yapılabilir. Öğretmenlerin değışen rollerini yerine getirmedeki yeterlilikler konusunda araştırmalar yapılabilir. Öğretmenlerin değışen rollerinin hangi mesleki gelişim ihtiyaçlarını ortaya çıkardığını belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K., (2016). *Etkili Öğretme ve Öğrenme*. Biliş Gelişim Coşkusu
- Ada, Ş. ve Küçükali R. (2009). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Akcan, E. ve Polat, S. (2016). Eğitim konulu Türk filmlerinde öğretmen imajı: öğretmen imajına tarihi bakış. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(3) 293-320.
- Akbaba, A. ve Tüzemen, M. (2015). İlkokul 1, 2 ve 3. sınıflarda ödev vermenin pedagojik boyutunun ilgili öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi, *The Journal of Academic Social Science Studies Dergisi*, 32, 119-138.
- Akcan, E. ve Polat, S. (2016). Eğitim konulu türk filmlerinde öğretmen imajı: öğretmen imajına tarihi bakış. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(3): 293-320.
- Akyüz, Y. (2012). *Türkiye’de öğretmenlerin toplumsal değişmedeki etkileri (1848-1950)*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aydın, İ., Demir, T., G. ve Erdemli, O. (2015). Teacher’s views regarding the social status of the teaching profession. *Anthropologist*, 22(2), 146-156.
- Aydın, R., Canavar, O. ve Akkın, A. (2018). Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleği ve öğretmenliğin toplumsal statüsüne ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 7(21), 965- 990.
- Alkan, C. (1998). Öğretmenlik mesleğinde istihdam. *Çağdaş Eğitim*. 241, 12-18
- Aslan, S. (2013). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin “öğretmen” kavramı ile ilgili algılarının metaforik incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(6), 43-59.
- Aslan, K., Aslan, N. ve Cansever, B. A. (2012). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Atalay, N. ve Anagün, Ş. S. (2014). Kırsal alanlarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına ilişkin görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 9-27.
- Atmaca, T. (2020). Öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajlarına olumsuz etki eden faktörlerin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(1),152-167.
- Ayas, A. (2009). Öğretmenlik mesleğinin önemi ve öğretmen yetiştirmede güncel sorunlar. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 1-12.
- Azar, A. (2011). Türkiye’deki öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: nitelik mi, nicelik mi. *Yüksek öğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), 36-38.
- Bahadır, Z., Certel, Z., ve Topuz, R. (2019). The Role of 21st century learner skills of physical educationand sports teachers and teacher candidates on teacher skills. *Turkish Journal of Sportand Exercise*, 21(2), 395-402.
- Buyruk, H. (2014). Öğretmen performansının göstergesi olarak merkezi sınavlar ve eğitimde performans değerlendirme. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 28-42.

- Boudersa, N. (2016). The Importance of teachers training programs and Professional development in the algerian educational context: Toward In formed and Effective Teaching Practices. *Expériences Pédagogiques* Retrieved from https://exp-pedago.ens-oran.dz/experiences-pedagogiques/contributions_numero1/nacera-BOUDERSA.pdf
- Bozak, A, Özdemir, T ve Seraslan, D . (2016). Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin eğitim fakültelerinde almış oldukları öğretmenlik eğitimine ilişkin görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (36), 0-0.
- Bozbayındır, F. (2019). Öğretmenlik mesleğinin statüsünü etkileyen unsurların öğretmen görüşleri temelinde incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 18 (76), 2076 2104.
- Can, E. (2019). Öğretmenlerin meslekî gelişimleri: Engeller ve öneriler. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*. 7(4), 1618-1650.
- Can, E. (2017). Öğretmenlik mesleği: Mevcut durum ve uygulamalar. E. Babaoğlan, E.Kıral, A.Çilek ve F.G. Yılmaz (Ed). *Eğitime farklı bakış içinde* (s.41-56). Ankara: EYUDER Yayınları.
- Chai, C. S., ve Lim, C. P. (2011). The internet and teacher education: traversing between the digitized world and schools. *The Internet and HigherEducation*, 14(1), 3-9.
- Cerit, Y. (2008) Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri, beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (5. baskı, Çev. M. Bütün, ve S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi
- Çakmak, M. (2011). Değişen öğretmen rolleri: öğretmen adaylarının düşünceleri. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 14-24.
- Çeliköz, N. (2003). Öğretmenlik Mesleği ve Etiği, M. Ç. Özdemir, (Ed.) *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* içinde (ss. 329-390). Ankara: Asil Yayın Dağıtım,
- Çetin, A. (2017). *Özel dersanelerden resmi okullara atanan ilköğretim fen bilimleri öğretmenleri üzerine bir durum çalışması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Çetin A. ve Gül M. (2018). Toplumsal değişim sürecinde eğitim. S. Ünsal ve A. Çetin (Ed.), *Eğitim sosyoloji* içinde (ss 93-115). Ankara: Nobel Yayınları.
- Çetin, A.ve Ünsal, S. (2019). Merkezi sınavların öğretmenler üzerinde sosyal, psikolojik etkisi ve öğretmenlerin öğretim programı uygulamalarına yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 304-323..
- Demir, E., ve Köse, M. (2016). Öğretmenlerin rol modelliği hakkında öğretmen görüşleri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (53), 38-57.
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.
- Diñer, S., Şenkal, O., ve Sezgin, M. E. (2013). Fatih projesi kapsamında öğretmen, öğrenci ve veli koordinasyonu ve bilgisayar okuryazarlık düzeyleri. *Akademik Bilişim*, 274-286.

- Ekinci, A., 2010. Aday öğretmenlerin iş başında yetiştirilmesinde okul müdürlerinin rolü, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 63-77.
- Eskicumalı, A. (2004). Eğitim, öğretim ve öğretmenlik mesleği. Y. Özden (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* içinde (s.1-32, 3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Erzen, Z. ve Epçaçan, C. (2018). Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin toplumdaki saygınlığının incelenmesi. *Journal Of Institute Of Economic Development and Social Researches*, 4(9), 331-345.
- Eroğlu, M. ve Özbek, R. (2018). Öğretmenlerin meslekî gelişim kavramına ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11(59), 754-765.
- Gündüz, Ş. (2005). *Geleneksel-çevrimiçi ve bireysel-işbirliğine dayalı ödev uygulamalarının lisans öğrencilerinin akademik başarılarına ve ödevle ilişkin tutumlarına etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Güneş, F. (2014). Eğitimde ödev tartışmaları. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 3(2), 1-25.
- Güven, D. (2010). Profesyonel bir meslek olarak türkiye’de öğretmenlik. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 27(2), 13-21.
- Göker, S. D., ve Gündüz, Y. (2017). Dünya ölçeğinde öğretmenlerin saygınlık statüsü ve özlük hakları. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(213), 177-196
- Gönülaçar, Ş. (2016). Türkiye’de öğretmen imajı ve itibarı üzerine bir inceleme. *Erişim Tarihi: 11.03.2018*, <https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/41461508/Turkiyede.Ogretmen.Imaji.ve.Itibari.sgonulacar>.
- Karadoğan, A. (2019). Z kuşağı ve öğretmenlik mesleği. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 9-41.
- Karataş, K. (2020). Öğretmenlik mesleğine kuramsal bir bakış. *Electronic Journal of Education Sciences*, 9(17), 39-56.
- Keskin, D. (2012). *Bitmeyen sınavlar yaşanmayan hayatlar. Eğitimde paradigma değişimi*. Ankara: Dipnot Yayınları
- Kozikoğlu, İ., ve Özcanlı, N. (2020). Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerileri ile mesleğe adanmışlıkları arasındaki ilişki. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 9(1), 270-290.
- Hallam, S. (2004). Current findings-homework: The Evidence. *British Educational Research Association Research Intelligence*, 89, 27-29.
- Harden, R. M. AndCrosby, J. R. (2000). The good teacher is more than a lecturer – the twelve roles of the teacher, An extended summary of AMEE Medical Education Guide No 20, *Published in Medical Teacher* 22 (4), 334-347.
- Hargreaves, L. (2009). *The status and prestige of teachers and teaching*. L.J. Saha ve A.G. Dworkin (Ed.). *International handbook of research on teachers and teaching*(ss. 217-229) Springer International Handbooks of Education, vol 21. Springer, Boston, MA

- Harrison, C. ve Killion, J. (2007) Ten Roles For Teacher Leaders, *Educational Leadership*, September, 65(1), 74-77.
- Hatipoğlu, A., ve Kavas, E. (2016). Veli yaklaşımlarının öğretmen performansına etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 1012-1034.
- Hattingh, A. ve de Kock, D.M. (2008). Perceptions of teacher roles in an experience-rich teacher education programme, *Innovations in Education and Teaching International*, 45(4), 321–332.
- Hoyle, E. (2001). Teaching: Prestige, status and esteem. *Educational Management and Administration*, 29(2), 139– 152.
- İlğan, A., ve Ceviz, H. (2019). There lationship between the perception of the societyrelatedto teaching profession and teachers' Professional motivation according toteachers view. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 25(2), 285-338
- Martinovic, D. ve Zhang, Z. (2012). Situating ICT in the teacher education program: Overcoming challenges, fulfilling expectations. *Teaching and Teacher Education*, 28(3), 461-469
- MEB (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu, “1739 Sayılı Kanun”, *Resmi Gazete*, 14574, 24 Haziran, 1973.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Mutlu, G. (2020). Türk akademisyenlerin yağmacı dergilere ilişkin görüşleri: *Bir nitel betimsel çalışma*. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 107- 134.
- Odabaşı, F. (2008). *Öğretmenlikte meslekî gelişimin kuramsal ve kavramsal yapısı*. I. K.Yurdakul (Ed.), *Öğretmenlikte meslekî gelişim içinde*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No:2592
- Oktay, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 187-193.
- Özer, B. ve Gelen, İ. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkında öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 39-55.
- Özdemir, Ö. (2008). *Türkiye'de öğretmen kimliğinin dönüşümüne ilişkin bir çözümleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, T. Y., ve Orhan, M. (2019). Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin imajı hakkındaki görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(4), 824-846
- Özden, Y. (2002). *Eğitimde yeni değerler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Özbek, R., Kahyaoğlu, M., ve Özgen, N., (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 221-232.
- Özyılmaz, Ö. (2013). *Türk Milli Eğitim Sisteminin sorunları ve çözüm arayışları* (4. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık
- Patton, M. Q., 2018. *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, (Çv.Ed.: M. Bütün ve S.B. Demir) 3. Baskı, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara,

Resmi Gazete, 23 Ekim 1989.

Resmi Gazete, 26 Temmuz 2014, Sayı : 29072.

Sandelowski, M. (2000). What ever happened to qualitative description? *Research in Nursing and Health*, 23(4), 334-340.

Sandelowski, M. (2010). What's in a name? Qualitative description revisited. *Research in Nursing ve Health*, 33(1), 77-84.

Seferoğlu, S. S., (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.

Sezer, Ş., (2018). Öğretmenlerin sınıf yönetimi tutumlarının öğrencilerin gelişimi üzerindeki etkileri: fenomenolojik bir çözümleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 534-549.

Sezgin, F., Erdoğan, O. ve Has Erdoğan, B. (2017). Öğretmenlerin teknoloji öz yeterlilikleri: Öğretmen ve öğrenci görüşlerine yönelik bütüncül bir analiz. *Eğitim teknolojisi kuram ve uygulama*, 7(1), 180-199.

Smak, M. ve Walczak, D. (2017). The prestige of the teaching profession in the perception of teacher sand former teachers. *Edukacja: An Inter disciplinary Approach*, 5, 22-40.

Şahin, A. E. (2006). Meslek ve öğretmenlik. Veysel Sönmez(Ed.) *Eğitim bilimine giriş içinde*, (s. 261-305). Ankara: Anı Yayıncılık

Şimşek, C.,ve Tuzluca, S. (2015). Yetişkinlerin düşünce hayatında olumlu iz bırakan öğretmenlerin ortak kişilik ve davranış özellikleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 131-141.

Şişman, M.(1999). *Öğretmenliğe Giriş*. Ankara: PegemA Yay.

Şişman, M. ve Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik Uygulaması Çalışmalarının Öğretmenlik Mesleğinin Algılanmasındaki Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 235–250.

Turan Özpolat, E., Karakoç, B. ve Kara, K. (2017). İlkokulda verilen ev ödevlerine ilişkin öğretmen ve veli görüşlerinin değerlendirilmesi, *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8(30)1849-1890.

Uche, C. M.,Kaegon, L. E., ve Okata, F. C. (2016). Teachers' Level of Awareness of 21st Century Occupational Roles in Rivers State Secondary Schools. *Journal of Educationand Training Studies*, 4(8), 83-92.

Ünal, S. ve Ada S., (2001). *Öğretmenlik mesleğine giriş*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları,

Ünsal, S. ve Bağçeci, B. (2016). Öğretmenlerin mesleki imajlarına ilişkin görüşleri ve mesleki imaja etki eden faktörler. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3905-3926.

Ünsal S. ve Korkmaz, F(2018). Eğitim ve sosyoloji ilişkisi. S. Ünsal ve A. Çetin (Ed.), *Eğitim sosyoloji içinde* (ss 35-58). Ankara: Nobel Yayınları

Ünsal, S. (2018). Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin statüsüne ilişkin bir pareto Analizi. *Sakarya UniversityJournal of Education*, 8(2), 111-130.

Yalçın-Wells, Ş. (2015). Görsele sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmen ve sanatçı algısına ilişkin metafor analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 160-175.

- Yaşar, Ş. (2008). *Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. Eğitim bilimine giriş içinde.* M.Gültekin (Ed.), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No:1825.
- Yazar, T. (2015). Eğitim ve öğretim ile ilgili temel kavramlar. T. Y. Yelken, ve C. Akay (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (s. 1-24). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A.,ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldız, A. (2014). Türkiye'de öğretmenlik mesleğinin dönüşümü: İdealist öğretmenden sınava hazırlayıcı teknisyen öğretmene. *A. Yıldız (Ed.) Öğretmenliğin dönüşümü içinde.* (s. 13-26) İstanbul: Kalkedon Yayınevi.
- Yıldız, A. ve Ünlü, D. (2013). Metaforlarla öğretmenliğin dönüşümü: “Dün heybetli bir şelaleydik, bugün ise kurumaya yüz tutmuş dere”. *II. Uluslararası Eleştirel Eğitim Konferansı'nda sunulmuş bildiri. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara*
- Walberg, H. J.,Paschal, R. A., ve Weinstein, T. (1985). Homework's powerful effects on learning, *Educational Leadership, 42, 76-78.*
- Willis, D. G.,Sullivan-Bolyai, S., Knafl, K., ve Cohen, M. Z. (2016). Distinguishing feature sand similarities between descriptive phenomenological and qualitative description research. *Western Journal of Nursing Research, 38(9), 1185-1204.*